

XXX НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА И
ШКОЛСКА ПРАКСА“

PIRLS 2021: РЕЗУЛТАТИ И ИМПЛИКАЦИЈЕ

ЗБОРНИК РЕЗИМЕЅА

Уредници

Никоleta **ГУТВАЈН**
Бранислав **РАНЂЕЛОВИЋ**
Јелена **СТОЈКОВИЋ**

14. децембар 2023. године
Београд

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник Програмског одбора

др Николета ГУТВАЈН, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

Чланови Програмског одбора

др Бранислав РАНЂЕЛОВИЋ, ванредни професор
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Данимир МАНДИЋ, редовни професор
Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду

др Сања БЛАГДАНИЋ, редовни професор
Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду

др Јасна МАКСИМОВИЋ, ванредни професор
Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крајевцу

др Милан СТАНЧИЋ, ванредни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Владета МИЛИН, доцент
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Александар НОВАКОВИЋ, доцент
Филозофски факултет Универзитета у Нишу

др Гордана ЧАПРИЋ
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Елизабета КАРАЛИЋ
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Емилија ЛАЗАРЕВИЋ, научни саветник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Јелена СТЕВАНОВИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Душица МАЛИНИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Ивана ЂЕРИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Младен РАДУЛОВИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Јелена СТАНИШИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Смиљана ЈОШИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Нада ШЕВА, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Наташа ЛАЛИЋ-ВУЧЕТИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Драгана ГУНДОГАН, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник Организационог одбора

Данијела ЂУКИЋ

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

Чланови организационог одбора

мсп Јелена СТОЈКОВИЋ, истраживач-сарадник

Институт за педагошка истраживања, Београд

мсп Исидора МИЦИЋ, истраживач-приправник

Институт за педагошка истраживања, Београд

мсп Ива МЕДОЈЕВИЋ, стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација

Институт за педагошка истраживања, Београд

ОРГАНИЗАТОРИ СКУПА

ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Добрињска 11/3 • 11 000 Београд • Србија

www.ipi.ac.rs

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Фабрисова 10 • 11 000 Београд • Србија

<https://ceo.edu.rs/>

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ УЧИТЕЉА И ВАСПИТАЧА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Краљице Наталије 43 • 11 000 Београд • Србија

<http://www.uf.bg.ac.rs/>

Напомена. Радови сарадника Института за педагошка истраживања су резултат рада у оквиру Програма рада Института који финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (бр. уговора 451-03-47/2023-01/ 200018).

Све упуте који се односе на Косово у овом документу требало би разумети у контексту резолуције СБ УН 1244 (1999). Садржај ове напомене у целини је дефинисан документом Инструкција за поступање државних и других званичних представника Републике Србије на међународним и регионалним скуповима на којима учествују представници Привремених институција самоуправе (ПИС) у Приштини (2019).

САДРЖАЈ

7 УВОДНА САОПШТЕЊА PIRLS 2021:

од оквира до чудесног случаја и погледа у будућност

- 9 *PIRLS 2021: концепцијални и методолошки оквир исцртавања*
Бранислав Ранђеловић, Данијела Ђукић и Елизабета Каралић
- 12 *Тестирање разумевања прочишћеној у дигиталном окружењу (digitalPIRLS 2021):
поглед у будућности за Србију*
Нада Шева
- 16 *Како наставници у европским земљама доживљавају школску климу: чудесни
случај Зајадној Балкана*
Љиљана Плазинић

19 ЧИНИОЦИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ИСТРАЖИВАЊУ PIRLS 2021

- 21 *Мотивисаност ученика да читају и осећај припадности школи*
Марија Трајковић, Николета Гутвајн и Марина Ковачевић-Лепојевић
- 23 *Повезаност самооуздања и постигнућа: перспектива учитеља*
Исидора Мицић, Ана Дробац и Смиљана Јошић
- 25 *Односи мотивације и селф-концепта са постигнућем ученика у читању*
Јелена Медар Златковић, Снежана Мирков и Наташа Лалић-Вучетић
- 27 *Како образовна очекивања родитеља утичу на самооуздање ученика и
њихову мотивацију да читају*
Душица Малинић и Ивана Ђерић
- 29 *Социјални статус као предиктор читалачке писмености ученика у Србији*
Младен Радуловић и Драгана Гундоган
- 31 *Кључне компетенције за целоживотно учење и виши когнитивни процеси:
утицај наставних пракси на ученичко постигнуће*
Јелена Теодоровић и Ивана Јакшић
- 33 *Квалитивне наставе читалачке писмености и постигнућа ученика: PIRLS 2021*
**Елизабета Каралић, Гордана Чапрић, Бранислав Ранђеловић
и Александар Миловановић**

35 КОНТЕКСТ(И) И ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ИСТРАЖИВАЊУ PIRLS 2021

- 37 *Повезаносћ сџручној усавршавања учитеља са применом индивидуалној
присудуја у насџави читања*
Марија Ратковић и Јелена Станишић
- 39 *Карактеристике кућној окружења и развој читалачких компетенција:
класифер анализа података из сџудије PIRLS 2021*
Нада Шева и Јелена Стојковић
- 41 *Ученичка перцепција приагносћи школи – шџа је променила епидемија
COVID-19*
Љиљана Плазинић и Невена Буђевац
- 43 *Повезаносћ сџручној усавршавања учитеља и посџиинућа ученика у домену
читалачке писменосћи*
Драгана Гагић
- 45 *Однос између мишљења ученика о читању у ваншколском контексџу и
њихових посџиинућа у домену читалачке писменосћи*
Ивана Кокеза
- 47 *Национална и међународна скала посџиинућа у домену читалачке
писменосћи: исџраживање PIRLS 2021*
Ива Р. Медојевић

МОТИВИСАНОСТ УЧЕНИКА ДА ЧИТАЈУ И ОСЕЋАЈ ПРИПАДНОСТИ ШКОЛИ

Марија Трајковић⁴
Николета Гутвајн
Марина Ковачевић-Лепојевић

Институт за педагошка истраживања, Београд

У научној литератури постоје различита схватања која се тичу мотивације у области читања. У овом раду мотивисаност ученика да читају односи се на унутрашњу мотивацију ученика за читање, односно на ангажовање у читању ради сопственог уживања или перцепције значаја читања. Осећај припадности школи подразумева осећај ученика да их други актери школског живота прихватају, поштују, ангажују и подржавају. Полазећи од основних постулата Теорије самодетерминације и схватања припадности као фундаменталне људске потребе, која представља предуслов за позитивне резултате у било ком домену, спроведена је секундарна анализа података у циљу сагледавања варијација нивоа мотивисаности ученика да читају у односу на ниво њиховог осећаја припадности школи. У раду су анализирани подаци добијени на узорку од 3953 ученика четвртог разреда основних школа у Србији. У обради података примењена је једнофакторска анализа варијансе за независне узорке. Резултати показују да постоје значајне разлике између нивоа мотивације у области читања код ученика који имају висок осећај припадности школи, ученика који имају умерени осећај припадности школи и ученика који имају низак осећај припадности школи ($F = 25.61$, $df1 = 51$, $df2 = 3901$ $p < 0.01$, $\eta^2 = .25$). Накнадни *post hoc* тест указује на то да су ученици који имају висок осећај припадности школи значајно више мотивисани да читају у односу на ученике који имају умерени или низак осећај припадности школи. Значајне разлике у манифестовању мотивације у области читања бележе се и у корист ученика који имају умерени осећај припадности школи у односу на ученике који имају низак осећај припадности школи. Добијени налази могу

⁴ marija.stojanovic@ipi.ac.rs

бити значајна смерница да се приликом планирања стратегија подстицања мотивисаности ученика да читају нарочито узимају у обзир активности које доприносе осећају припадности школи, попут кооперативних активности, ангажованости наставника или омогућавања избора ученицима. Резултати могу послужити и као полазна основа за дубље испитивање односа између ова два конструкта.

Кључне речи: осећај припадности школи, мотивација у домену читања, истраживање PIRLS.

РЕЦЕНЗЕНТИ

- др Миља ВУЈАЧИЋ**, научни саветник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Емилија ЛАЗАРЕВИЋ**, научни саветник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Николета ГУТВАЈН**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Ивана ЂЕРИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Душица МАЛИНИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Милица МАРУШИЋ-ЈАБЛАНОВИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Јелена СТЕВАНОВИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Владимир ЏИНОВИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Драгана ГУНДОГАН**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Смиљана ЈОШИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Наташа ЛАЛИЋ-ВУЧЕТИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Младен РАДУЛОВИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Јелена СТАНИШИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Нада ШЕВА**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
XXX научна конференција
„Педагошка истраживања и школска пракса“
PIRLS 2021: РЕЗУЛТАТИ И ИМПЛИКАЦИЈЕ

Издавач
Институт за педагошка истраживања, Београд

За издавача
Николета ГУТВАЈН

Уредници
Николета ГУТВАЈН
Бранислав РАНЂЕЛОВИЋ
Јелена СТОЈКОВИЋ

Лектор
Јелена СТЕВАНОВИЋ

Технички уредник
Јелена СТОЈКОВИЋ

Тираж
50

Дизајн корица и графичка обрада
Бранко ЦВЕТИЋ

Штампа
Кућа штампе плус

ISBN-978-86-7447-166-1

COPYRIGHT © 2023 ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА
Публикација може да се користи у складу са лиценцом Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International CC BY-NC-ND.

.....
CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.091.212:159.9(048)
159.947.5-057.874(048)
37.091.26(048)

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА "Педагошка истраживања и школска пракса" (30 ; 2023 ; Србија)

PIRLS 2021: резултати и импликације : књига резимеа / XXX научна конференција "Педагошка истраживања и школска пракса", 14. децембар 2023. године Београд ; уредници Николета Гутвајн, Бранислав Ранђеловић, Јелена Стојковић ; [организатори скупа Институт за педагошка истраживања, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Факултет за образовање учитеља и васпитача универзитета у Београду]. - Београд : Институт за педагошка истраживања, 2023 (Београд : Кућа штампе плус). - 49 стр. ; 24 cm

Тираж 50

ISBN 978-86-7447-166-1

1. Гутвајн, Николета, 1974- [уредник] 2. Ранђеловић, Бранислав М., 1970- [уредник] 3. Стојковић, Јелена Н., 1993- [уредник]
а) Ученици -- Успех -- Апстракти б) Мотивација -- Ученици -- Апстракти

COBISS.SR-ID 132805385
.....